

TÜRKİYE MİLLİ OLİMPİYAT KOMİTESİNİN SPORCU YETİŞTİRME FAALİYET VE PROJELERİ*

Adnan ERSOY**
İbrahim YILDIRAN**
A. Korkut YAPICI**

ÖZET

Olimpiyat Oyunları, bütün dünya sporcularını dört yılda bir büyük spor festivalinde buluşturan bir organizasyondur. Oyunlar, gençliğin karşılıklı anlayış, dostluk ruhu çerçevesinde eğitimi ve daha başşever bir dünya kurulması amacını güder. Bunu da "Olimpizm Ruhu" olarak değerlendirir.

Olimpiyat Oyunlarının "Olimpik Ruhu"nu devam ettirme, yönetimini üstlenme, geliştirme ve denetiminden sorumlu "Uluslararası Olimpiyat Komitesi"dir. Ülkemizde de Olimpik hareketi organize etmek, amatör ruhu yaymak, korumak ve kuvvetlendirmek amacıyla Uluslararası Olimpiyat Komitesi' ne bağlı olarak "Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi" (TMOK) faaliyet göstermektedir.

TMOK' un temel görevi Olimpik antlaşma kuralları ve temel ilkeler doğrultusunda Ülkemizde Olimpik hareketin ve sporun gelişmesini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda bünyesinde oluşturduğu komisyonlar aracılığıyla spor alt yapısına hizmet edecek faaliyet ve projeler gerçekleştirmektedir. Bunlardan bazıları; Ücretsiz Spor Okulları, Eğlenceli Atletizm, Olimpik Gün Koşuları, Atatürk Barajı Su Sporları Şenlikleri, 5.000 Olimpiyat Öncüsü gibi faaliyet ve projelerdir.

Bu çalışma, 2001-2002 Güz döneminde Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora Programı'nda, "Olimpik Hareket, Tarihi, Felsefesi ve Geleceği" dersi dönem ödevi olarak sunulmuştur.

* Okt. Dumlupınar Üniversitesi BESYO/KÜTAHYA
*** Prof. Dr. Gazi Üniversitesi BESYO/ ANKARA

GİRİŞ

Başlangıç tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte kayıtlara geçmesi sebebiyle M.Ö.776 olarak kabul edilen Antik Olimpiyat Oyunları Tanrı Zeus adına düzenlenmiş ve insanlar arasındaki barışa hizmet etmiştir. Antik Olimpiyat Oyunlarında yapılan sportif faaliyetler, Modern Olimpiyat Oyunlarının doğuşuna da fikri kaynak oluşturmuştur.

Modern Olimpiyat Oyunları, bütün dünya sporcularını dört yılda bir büyük spor festivalinde bir araya getirmektedir. Oyunlar gençliği karşılıklı anlayış ve dostluk ruhu çerçevesinde eğitime, daha iyi ve daha barışsever bir dünya kurulmasına katkıda bulunma amacını güder ve bunu "Olimpizm ruhu" olarak değerlendirir.

Olimpiyat Oyunları, Dünya barışıyla özdeşleşen ana fikrini 20. yy. da iki dünya savaşı ve evrensel ekonomik buhrana tanıklık etmesine rağmen devam ettirmektedir.

Olimpiyat Oyunlarının "Olimpik Ruh'u'nu devam ettirme, yönetimini üstlenme, geliştirme ve denetiminden sorumlu olarak "Uluslararası Olimpiyat Komitesi" kurulmuştur. Uluslararası hukuka tabii, tüzel kişiliği ve devamlı bir organizasyon olan IOC Olimpik Hareketin fikri ve fiili lideridir ve ulusal olimpiyat komiteleriyle ortak çalışır.

Ülkemizde de Olimpiyat hareketini organize etmek amatör ruhu yaymak, korumak ve kuvvetlendirmek amacıyla Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi kurulmuştur. TMOK'un temel görevi, Olimpik antlaşma kuralları çerçevesinde ve temel ilkeler doğrultusunda Olimpik Hareketin ve Sporun geliştirilmesini sağlamaktır.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, üstlenmiş olduğu bu görev ve sorumluluklarını yerine getirirken Uluslararası Tescilli Türk Spor Federasyonları, Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü gibi makamlarla işbirliği yapar. Türk sporcuların yetiştirilmesi ve onların Olimpik liyakatlerini ve müsabakalara katılma yeteneklerinin artırılması, geliştirilme ve yaygınlaştırılması fikriyle de projeler üretir.

Bu gün TMOK, bünyesinde oluşturduğu komisyonlar aracılığıyla spor alt yapısına hizmet edecek faaliyet ve projelerini, öncelikle olimpiyatlara aday olan istanbul başta olmak üzere tüm yurda yayma uğraşındadır. Bunlardan bazıları, Yetenek Seçimi ve

Yönlendirme Projesi, Ücretsiz Spor Okulları, Eğlenceli Atletizm, 5.000 Olimpiyat Öncüsü, Sokaktaki Çocuklara Spor Yaptırma, Olimpik gün koşuları, Boğaziçi Yüzme Yelken ve Kürek yarışları, Atatürk Barajı (GAP) su sporları şenlikleri gibi faaliyet ve projelerdir.

1. ANTİK ve MODERN OLİMPİYAT OYUNLARI

Olimpiyat Oyunlarının başlangıç tarihi kaydedilme itibarıyla M.Ö. 776 olarak kabul edilmektedir. Olimpiyatların kökeni yani yapıma sebebi hakkında farklı görüşler olmasına karşın, en baskın görüş, oyunların dinsel amaçlı ve Tanrı Zeus adına düzenlenmiş olmalarıdır.²

Antik Olimpiyat Oyunları, Mora yarım adasındaki Elis bölgesinde bulunan Oлимп Dağı eteklerinde kurulu Olim-pos kentinde Zeus tapınağının bulunduğu yerde yapıldı. Antik Olimpiyat Oyunları M.Ö. 776'dan M.S. 392 yılına kadar dörder yıllık aralarla 292 defa yapılmış ve 1168 yıl devam etmiştir. Oyunların organize sebepleri dini olmanın yanında siyasi, sosyal ve kültürel konular da içermektedir.⁴

Sürekli savaş halinde bulunan Yunan site devletleri oyunlar boyunca aralarındaki barışın tesis edilmesi ve oyunlar boyunca Tanrı adına barışın sağlanması kararlaştırmışlardır. Antik döneme ait bir disk üzerinde bu konu şöyle ifade edilmiştir. "Olimpia kutsal bir bölgedir. Buraya silahlı olarak girmeye cesaret eden, Tanrıya günahların en büyüklerini işlemekle damgalanacaktır. Böyle bir kötü davranışın öcünü, gücü yettiği halde almayanlarda Allah'sız sayılacaktır".⁵

Antik Olimpiyat Oyunlarının yapıldığı Olim-Pos kenti, yerleşim yeri olma özelliğinden çok, siyasi, kültürel, sosyal ve sportif bir mekandı. Oyunların düzenlendiği zaman burası, dini,

TMOK, Olimpik Hareket, Hürriyet Gazetesi Matbaası, İstanbul, s.7-8

- 'Dünden Bugüne Olimpiyatlar', Bilim ve Teknik, s.344, 1997, s.48

² AFYON, YAKUP, A., TUNÇ, A.: Beden Eğitimi ve Spor Tarihi, Damla Ofset, Konya, 1997, s.46-109

⁴ KARAKÜÇÜK, S.: Tarihi ve Politik Yönden Olimpiyat Oyunları, G.S.G.M. Yayınları, Ankara, 1989, s.21

ALPMAN, C.: Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi, GSGM, Spor Eğitim Daire Başkanlığı Yayını, Y.No:160 Can Matbaacılık, Ankara 2001, s.120-124

ticari, sportif bir merkez durumunu alırdı. Oyunlar başlangıçta ölülerin ruhu 8 yılda bir dirilir inancıyla 8 yılda yapılırken daha sonra 4 yılda bir yapılmaya başlanmıştır.⁶ Oyunlara Yunanlı, özgür ve erkek olmayanlar katılamazlar, sporcular çıplak olarak yarışır ve baş rahibe dışında hiçbir kadın da seyredemezdi.

M.S. 146 yılında Yunanlıların Roma hakimiyetine girmeleriyle Oyunlar da panhelenistik özelliğini kaybetmiş ve yabancılar da oyunlara katılmaya başlamıştır. Ayrıca Romalılar oyunları sirk havasına sokarak, oyunların banışıl ve dini ruhunu kirlenmişlerdir.

Romalıların M.S. 324 yılında Hristiyanlığı kabul etmesiyle Yunanlıların dini törelerine dolayısıyla da Olimpiyat Oyunlarına engel olmuşlardır. Buna rağmen devam eden Olimpiyat Oyunları Fanatik bir hristiyan olan I.Theodosius tarafından M.S. 394 yılında dinsizlik ve putperestlik gerekçesiyle kapatılmıştır.⁷

Antik Olimpiyat Oyunları içinde barındırdığı, insanları yakınlaştırmak ve barışı istihdam etme fikriyle, Modern Olimpiyat Oyunlarının doğuşuna fikri kaynak olmuştur.

Siyasi ve dini amaçlarla, fanatik bir Hristiyan olan Roma imparatoru I Theodosius tarafından kapatılan Olimpiyat Oyunları 1500 yıl kadar yapılamadı. 1892 yılında, dünyanın değişik ülkelerinde ki Olimpiyat Oyunlarına benzer şenliklerden etkilenen Fransız Baron Pierre De Coubertin'in Oyunların yeniden canlandırılması fikrini ortaya atmasıyla girişimlerde bir ivme kazandı. Olimpiyatların dünya barışının temelini oluşturacağını düşünen Coubertin, eski Olimpiyat Oyunlarının modern şartlara adapte etme fikrini araştırmış, kaybolmakta olan erdemlilik, sağlam karakteri ilik, adil rekabeti canlandırma girişimlerine başlamıştır.

Coubertin, 25 Kasım 1892 tarihinde Atletik Spor Kulüpleri Birliğinin düzenlediği toplantıda o güne kadar kafasında olgunlaştırdığı düşüncelerini "Modern Dünyada Beden Eğitimi" adlı konuşmasında dile getirdi. İlk defa Olimpiyat Oyunlarında

⁶ TMOK,s.7-8

⁷KARAKÜÇÜK,S.21

⁸ ESPY.,R. The Politics ofThe Olympics Games, Üniversity of California Press,Los Angeles, 1990

bahseden Coubertin sözleri anlaşılmadığı gibi taraftar da bulamadı.⁹

Coubertin yılmadan çalışmalarına devam etti. Fransa ve diğer ülkelerdeki spor teşkilatlarına devamlı olarak mektuplar gönderdi. Bu mektuplar 1894 yılı Haziran ayında Sorbonne'de yapılacak olan "International Athletic Congress" adlı toplantıya davet niteliğindedi. 16 Haziran 1894 tarihinde gerçekleştirilen toplantı 37 spor kuruluşunu temsilen 78 kişi ve 9 ülkeden 20 delege ve 2000'i aşkın davetli ve-dinleyici buluştu. Amatörlük ve Olimpiyat Oyunlarının yeniden canlandırılması konularının işlendiği kongrede "Olimpizm" adıyla bir komite kuruldu ve başına Yunan Demitros Vikelas getirildi.¹⁰

Coubertin bu kurulda şöyle diyordu. "Beşeriyetin noksanlıkları Olimpia'daki atleti, Roma sirkindeki gladyatör haline getirmektedir. Bunu önlememiz gerekmektedir. Bazı ülkelerin kendi başlarına sportif kurallar yapmaları kafi değildir. Uluslar arası ortak kural bulmalıyız. İşte dört yılda bir yapılacak olan Olimpiyat Oyunları ile saf ve temiz, yüksek düzeyde sportif yarışmalar bize bu imkanı verecektir."

"Sporları kuvvetlendirmek ve yüceltmek, onların özelliğini ve devamlılığını sağlamak, modern dünyamızda spora düşen eğitici rollerini daha mükemmel bir biçimde yerine getirmelerini sağlamak üzere, cemiyet hayatı için lüzumlu olan atlet bireyin adalı faaliyetlerine şan ve şeref kazandırmak, canlandırmak için Olimpiyat Oyunları yeniden başlatılmalıdır."

Coubertin'in 23 Haziran 1894 tarihindeki konuşması ve limpiyat Oyunlarının başlatılması kararı alkışlarla ve Oybirliği ile abul edildi. Ayrıca Rahip Didon'un "Citius-Altius- Fortius" ormulü Olimpizm'in ilk resmi sembolü oldu."

Coubertin düzenlediği toplantıda Olimpiyatların yeniden başlatılması kararının yanında özetle şu ilke ve kararlarda kabul edilmiştir.

⁹ TMOK,s.7-8

¹⁰ KORYÜREK,C.:Olimpiyat Tarihi, Klasik ve Modern Olimpiyatlar,Olimpiyatlarda Türkler, Arçelik Yayınları,İstanbul,s.8

¹¹ TMOK,s.7-8